

Mae adrodd stori yn ffordd o gyfathrebu trwy'r defnydd o eiriau ac ystumiau (National story network, dim dyddiad). Yn ôl Shedlock, (1917: 9), mae adrodd stori bron a bod y gelfyddyd hynaf a'r math ymwybodol cyntaf o gyfathrebu llenyddol. Mae adrodd stori yn ehangu ar eirfa sydd yn helpu plant i ddod yn mwy hyderus (Department for Education, 2016). Er bod Department for Education (2016) yn dweud bod adrodd stori yn ehangu geirfa plant, mae Raising children (2020) yn dweud bod adrodd stori yn helpu plant i ddysgu sut i werthfawrogi llyfrau ond hefyd yn ysbrydoli dychymyg y plant. Mae adrodd stori yn helpu plant gwella sgiliau gwranddo a hefyd yn ysbrydoli dychymyg y plant sydd yn cytuno gyda Raising Children (2020) (University of Texas Arlington, 2015). Mae Dillon (2014) yn dweud bod darllen yn ddigidol yn gwneud lle ar gyfer gwranddo ystyrllon, ond hefyd yn rhoi cyfle i archwilio emosiynau. Mae datblygiad iaith yn dechrau trwy'r babanod yn clywed yn y growth ac mae darllen trwy beichiogrwydd yn bwysig er mwyn gostwng cyflymder calong y babi a'r mam. Tra bod babanod yn y growth, maent yn ymateb i leisiau dynol ac yn gallu bod yn sensitif i iaith frodorol (Creative cloud design, 2013). Mae'r plant wedyn yn dechrau'r cyfnod o holoffrastig pan mae nhw tua 12-15 mis oed. Mae'r cyfnod yma pryd mae'r plant yn dechrau gwneud synnwyr o iaith ond maent hefyd yn lleisio synau sydd yn debyg i eiriau. Mae plant hefyd yn dechrau defnyddio ei geiriau cynradd sef enwau pobl, enwau ac yna gweithredoedd (Neaum, 2012; Raczaszc- Leonardi, J. et al., 2018).

Yn ol Neaum, (2012) mae defnyddio lleferydd sydd yn hawdd ac ailadroddus yn bwysig i blant fel ei bod yn cofio sut mae siarad y geiriau hawdd yn iawn. Mae yna cwpl o resymau y pam fydd oedolion ddim yn ymateb i blant a gallai rhain fod oherwydd ei bod yn rhieni tro cyntaf, diffyg modelau rol cadarnhaol, materion iechyd meddwl neu oherwydd bod diffyg cynhesrwydd emosiynol rhwng y oedolyn a'r plentyn. Yn ol ymchwil Hart a Risley (1995) mae gan oedolion rol pwysig iawn o fewn datblygiad llythrennedd plant. Mae ei ymchwil wedi dweud bod lefelau uchel o iaith yn arwain at ddatblygiad iaith da, tra bod lefelau isel o iaith yn arwain at ddatblygiad iaith gwan. Gall oedolion cryfhau datblygiad iaith y plant trwy siarad, canu, darllen neu hyd yn oed trwy chwarae. Tra bod oedolion yn datblygu iaith y plant, mae datblygiad perthnasol yn gallu datblygu hefyd. Mae'r damcaniaethwr John Bowlby yn gallu cefnogi hyn gyda'i ddamcaniaeth. Pan mae plant yn teimlo'n ddiogel, maent yn

datblygu perthynas cryf gyda'r oedolion, ond pan y mae plentyn fel arfer ddim yn cael lot o sylw, mi fydd y plant yn tynnu i ffwrdd o oedolion (Positive psychology, 2018).

Mae yna llawer o gyfleoedd i hyrwyddo llafaredd fel cymryd tro gan bod y plant yn ffocysu ar pryd mae ei tro nesaf. Mae cwestiynu ac ateb yn ffordd arall o hyrwyddo llafaredd. Yn ol Lodge (2020,p.3), mae cyfathrebu yn sgil bywyd pwysig felly dylai plant cael cyfleoedd i ddefnyddio'i iaith. Mae yna llawer o ffyrdd gwahanol y gall plant defnyddio'i iaith. Gall hyn fod trwy chwarae, canu, lluniau, pendantrwydd a felly mae hyn yn mynegi llais y plentyn. Mae hyn yn cael ei chefnogi gan erthygl 12 o'r UNCRC yn mynegi bod pob plentyn yn cael yr hawl i fynegi ei lais (Unicef, 1992).

Mae babanod angen llyfrau er mwyn cael cysur a diogelwch a chynhesrwydd eto yn cael cysylltiad gyda damcaniaeth John Bowlby. Mae llyfrau hefyd yn rhoi profiadau gwaith gwahanol i blant ac yn dysgu hyder ac annibynniaeth yn y dyfodol.

Yn ystod y stori digidol, mi oedd deinosor ar gael i blant er mwyn teimlo fel rhan o'r stori fel esgus ei bod yn deinosor. Mae defyddio gwrthrychau fel 'props' yn rhoi cyfle i blant dysgu ar gyflymder ei hunain ac yn rhoi cyfle iddynt dysgu trwy ei brofiadau. Mae damcaniaethwr i gefnogi'r syniad hyn sef Bruner. Yn ol damcaniaeth Bruner, mae plant yn adeiladu gwybodaeth ei hunain a ni byddai'r gwybodaeth yn cael ei dysgu iddynt ond mi byddai'r plant yn ei ddarganfod yn annibynnol (Olson, 2007). Mae defyddio gwrthrychau neu 'props' yn rhoi cyfle i'r plant i deimlo fel rhan o'r stori ond hefyd maent yn gallu helpu dennu sylw plant i mewn i'r stori. Mae defyddio props hefyd yn gallu helpu plant sydd yn ffeindio hi'n anodd i glywed deall beth sydd yn digwydd yn y stori (Podium School, dim dyddiad). Mae defyddio props hefyd yn rhyddhau dychymyg y plant ac yn gadael nhw i ddychmygu unrhywbeth maent eisiau a fel dywedodd Llywodraeth Cymru (2020) mae llenyddiaeth yn tanio'r dychymyg ac yn ysbrydoli creadigrwydd.

Yn ystod y stori traddodiadol, nid oedd props wedi cael ei ddefnyddio. Roedd yr ymarferydd yn teimlo nid oedd props yn anghenrheidiol yn ystod y stori hyn. Gan fod y stori yn un sydd gyda llawer o bethau yn digwydd, roedd yr ymarferydd yn teimlo bod ychwangeu props mewn i'r stori yn tynnu sylw'r plant gormod fel bod nad ydynt

yn canolbwyntio ar y stori. Anghytunodd yr ymarferydd gyda Toddler Tales (dim dyddiad) gan bod nhw yn dweud bod props yn helpu cyfoethogi'r profiad ac yn annog cyfranogiad dymunol.

Yn ol Maulana (2020) mae plant sydd yn cael mwy na 2 awr o amser sgrin pob dydd yn fwy tebygol o gael oediad iaith. Maent yn awgrymu bod datblygiad iaith yn gwella trwy rhoi cyfleoedd o gyfathrebiad yn lle rhoi cyfleoedd o amser sgrin. Mae hyn yn bwysig yn enwedig heddi gyda llawer o bethau yn symud i ffwrdd o bapur i fod ar sgrin. Er bod hi'n bwysig bod plant yn cael amser i ddefnyddio sgrin, mae hi hefyd yn bwysig bod ei iaith yn datblygu yn y ffordd cywir. Mae plant yn defnyddio offer technoleg i chwarae gemau, arlunio neu gwyllo fideos. Mae offer technoleg yn dysgu siapiau, lliwiau a rhifau. Mae llyfrau yn helpu dysgu sgiliau syml ond pwysig fel siarad neu ysgrifennu sydd yn galluogi ni i roi sialens i'n hunain (Informationq, 2018). Er bod offer technoleg yn rhoi buddion i ni fel y gallu i ymchwilio a hefyd byrhau yr amser mae hi'n cymryd i gwblhau tasg, mae na anfanteision i offer technoleg sef mae'r gallu i feddwl yn gwaethygu ble mae'r gallu i ddatrys problemau yn dioddef ond hefyd mae offer technoleg yn stopio'r cyfathrebiad wyneb i wyneb. Mae manteision ac anfanteision i lyfrau hefyd. Un mantais o lyfrau yw bod geirfa yn gwella ac mae llyfrau hefyd yn rhoi cyfle i bobl i feddwl am y sefyllfa yn y stori. Gyda llyfaru ni allwch clywed y sain neu'r effeithiau arbennig felly hynny yw'r anfanteision llyfrau (Informationq, 2018).

Rhestr cyfeirnodau

Creative Cloud Design (2013) *Life in the womb before birth: senses hearing and touch part 8*. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=vf7MgsZemdE> [Accessed: 25th October 2022]

Gov.uk (2016) *The importance of storytelling* Available at: [The importance of storytelling - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk/government/publications/the-importance-of-storytelling) [Accessed: 4th October 2022]

Information q (2018) *Computers vs books: uses, advantages and disadvantages* Available at: [Computer Vs Books | Uses, Advantages and Disadvantages | InforamtionQ.com \(informationq.com\)](https://www.informationq.com/computer-vs-books) [Accessed: 29th October 2022]

Maulana, A (2020) *Risk of language delay in toddlers with prolonged screen time: evidence-based case report*. Published 30 Maret, 2020

National storytelling network (no date) Available at: [What Is Storytelling? – National Storytelling Network \(storynet.org\)](https://www.storynet.org/what-is-storytelling) [Accessed: 25th October 2022]

Olson D.R. (2007) *Jerome Bruner: the cognitive revolution in educational theory*. London; continuum. Available at: <https://doi.org/10.5040/9781472541369>. [Accessed: 24th October 2022]

Positive psychology (2018) *What is attachment theory?* Available at: [What is Attachment Theory? Bowlby's 4 Stages Explained \(positivepsychology.com\)](https://www.positivepsychology.com/attachment-theory-bowlbys-4-stages-explained) [Accessed: 25th October 2022]

Raising children network (2020) *reading and storytelling with children* Available at: [Reading and storytelling with children | Raising Children Network](https://www.raisingchildrennetwork.com/reading-and-storytelling-with-children) [Accessed: 4th October 2022]

Research (2022) *digital storytelling: benefits, examples, tools & tips* Available at: [Digital Storytelling: Benefits, Examples, Tools & Tips | Research.com](#) [Accessed: 4th October 2022]

Shedlock, M. T. (1917) *The art of the storyteller*. New York: D. Appleton and Company

Unicef (1992) *How we protect children's rights* Available at: [UN Convention on the Rights of the Child - UNICEF UK](#) [Accessed: 25th October 2022]

Welsh government (2020) *Languages, literacy and communication: designing your curriculum* Available at: [Languages, Literacy and Communication: Designing your curriculum - Hwb \(gov.wales\)](#) [Accessed: 25th October 2022]